

M.A. (Part—I) (Semester—I) Examination

MARATHI

Paper—2

(Sahitya Vichar)

वेळ : तीन तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :—(1) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(2) वस्तुनिष्ठ प्रश्नांची उत्तरे एकापेक्षा अधिक वेळा लिहित्यास मूल्यांकनासाठी पहिले उत्तर ग्राह्य धरण्यात येईल.

1. भरताच्या रससूत्राच्या आधारे रसविचाराचा सविस्तर परिचय करून द्या.

किंवा

रसविहन म्हणजे काय ते सांगून अभिनवगुप्ताने सांगितलेल्या रसविघ्नांची चर्चा करा.

2. मर्ढेकरांनी मांडलेल्या काव्यातील नवीनतेच्या सिद्धांताची साधक-बाधक चर्चा करा.

किंवा

सौंदर्यभावना म्हणजे काय हे सांगून जीवशास्त्रीय भावना आणि सौंदर्यभावना यांच्यातील साम्यभेद विशद करा.

3. शरच्चंद्र मुक्तिबोधांनी मांडलेल्या मानुसतेच्या सिद्धांताचा परामर्श घ्या.

किंवा

वाङ्मयीन वाद म्हणजे काय ते सांगून अभ्यासक्रमात नेमलेल्या कोणत्याही एका वादाचा परिचय करून द्या.

4. 'अलंकार' आणि 'रीती' या काव्य लक्षणांचा सोदाहरण परिचय करून द्या.

किंवा

'वक्रोक्ती' आणि 'औचित्य' या काव्यलक्षणांचा सोदाहरण परामर्श घ्या.

5. खालील वस्तुनिष्ठ प्रश्नांची, योग्य पर्याय निवडून, उत्तरे लिहा (उदा. प्रश्न क्र. 1 (क) साने गुरुजी) :

(1) मर्ढेकरांनी साहित्याचे साधन कशाला मानले आहे ?

(अ) भाषा

(ब) भावना

(क) विचार

(ड) कल्पना

(2) मुक्तिबोधांनी तलित वाङ्मयाचे संघटक तत्व म्हणून कोणते तत्व मांडले आहे ?

(अ) रस

(ब) लय

(क) मानुषता

(ड) सकलात्म तादात्म्य

(3) 'रीतिरात्मा काव्यस्य' हे वचन कोणाचे ?

(अ) दण्डी

(ब) वामन

(क) भामह

(ड) मम्मट

- (4) 'ध्वनी' तत्वाला काव्याचा आत्मा कोणी मानले ?
 (अ) वागन (ब) गुणचंद्र
 (क) हेमचंद्र (ड) आनंदवर्धन
- (5) शब्द उच्चारताच त्याचा जो अर्थ थेटपणे मनात उतरतो त्या अर्थास म्हणतात.
 (अ) मुख्यार्थ (ब) वाच्यार्थ
 (क) संकेतितार्थ (ड) हेतुव
- (6) " 'अनुकृती' कलाचे लक्षण आहे." हे पहिल्यांदा कुणी सांगितले ?
 (अ) अरिस्टॉटल (ब) प्लेटो
 (क) सॉक्रेटिस (ड) टॉलस्टॉय
- (7) कलानिर्मितीतील पहिली प्रवृत्ती म्हणून कोणत्या वादाची दखल घ्यावी लागते ?
 (अ) वास्तववाद (ब) रोमॅंटिसिझम
 (क) अस्तित्ववाद (ड) अभिजातवाद
- (8) "मी आहे, एवढेच एक सत्य" हे कोणत्या वादप्रणालीचे महत्वाचे सूत्र आहे ?
 (अ) वास्तववाद (ब) रोमॅंटिसिझम
 (क) अभिजातवाद (ड) अस्तित्ववाद